

УДК 94:327

Х. Ф. Цимбалова

ВИНИКНЕННЯ І РОЗВИТОК КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ТА БРИТАНСЬКОЇ РАДИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ: ЕТАПИ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ (ПОЧАТОК ХХ – ДРУГЕ ДЕСЯТИЛІТТЯ ХХІ ст.)

У статті розглянуті аспекти розвитку культурної дипломатії Великої Британії та процес виникнення Британської Ради у ХХ столітті. Детально розглянуті етапи розвитку Британської Ради та вплив внутрішньополітичного стану країни на різні аспекти культурної дипломатії як для британського суспільства, так і за кордоном. Стаття торкається питання просування національних інтересів на регіональному та глобальному рівнях. Наводяться приклади діяльності Британської Ради та використання новітніх технологій для реалізації власних та культурних проєктів у країнах перебування.

Ключові слова: культурна дипломатія, культурна політика, Велика Британія, пропаганда, Британська Рада, зовнішньополітична діяльність, Маргарет Тетчер, Тоні Блер, Форін Офіс, культурні відносини, іміджева політика.

Процес виникнення та розвиток культурної дипломатії на глобальній арені було розпочато в минулому столітті. Етапи формування цього феномену на політичному просторі Великої Британії заслуговують на особливу увагу, тому що культурна дипломатія не одразу стала пріоритетним напрямом зовнішньополітичної та дипломатичної діяльності країни. Велика кількість письменників намагалася пояснити, чому англійці протягом тривалого часу не звертали увагу на зростаючу необхідність у створенні деяких інституцій, які б були відповідальні за розвиток культурної пропаганди, поки в інших країнах цей напрям вже встиг досягти певного і досить високого рівня. У сучасній історії, культурна дипломатія часто позначає національну політику, спрямовану на підтримку експорту зразків культури країни з метою досягнення цілей зовнішньої політики і дипломатії. Необхідно також враховувати той факт, що поряд з поняттям “культурна політика” у сучасному науковому та практичному обороті вживається кілька інших категорій, таких, як “культурна дипломатія” і “публічна дипломатія”. Така велика кількість дефініцій пов’язана з тим, що все більш широкі кола суспільства залучаються в міжнародний культурний обмін та його форми стають все більш різноманітними.

Дослідженнями питань у сфері культурної дипломатії, культурної політики та публічної дипломатії займаються Джессіка С. Е. Гіену-Хехт (Jessica C. E. Gienow-Hecht), Марк С. Донфред (Mark C. Donfried) [1], Г.А. Пігман (G.A. Pigman) [2], Джозеф Най, Ян Меліссен, Фредерік Баргхорн, Брайан Хокінг, Річард Арндт, Нік Калл (Nick Cull), Гордон Кірбі та інші. Слід зазначити, що саме американському політологу, Джозефу Наю, який розробляє ряд напрямків у рамках неолібералізму, належить поняття “м’яка сила” (“Soft power”), яке почало розроблятися з 1980-х років і стало однією із значущих концепцій у світовій політиці, економіці та дипломатії. Роботи вищеперелічених авторів грають важливу роль у подальшому розгляді динаміки розвитку культурної дипломатії, її позиції на світовій арені та напрями її подальшої еволюції. У вітчизняній історіографії відсутні комплексні дослідження стосовно цієї теми, однак наявні наукові праці, де окремі аспекти даної проблеми розглядаються: як правило, у межах інших об’єктів дослідження (В.Г. Ціватий, Н.Р. Колесніченко-Братунь, Л.Д. Чекаленко та інші).

Метою цієї статті є детальне опрацювання розвитку культурної дипломатії Великої Британії та розгляд історичного процесу розвитку Британської Ради з початку ХХ століття до другого десятиліття ХХІ століття. Важливим завданням цієї роботи є аналіз впливу внутрішнього стану країни та ідеологій уряду на зовнішню культурну політику. Варто опрацювати види культурної дипломатії у Великій Британії та їх розвиток у певному історичному контексті. Приділено увагу розгляду роботи Британської Ради на національному політико-дипломатичному просторі й на міжнародній арені.

Британський дипломат, письменник і політик – Гарольд Нікольсон пояснював невдачі для Великої Британії події ХІХ століття зарозумілою стриманістю, яка була побудована на розумінні того, що всі прояви емоцій є негідними. “Якщо іноземці не змогли оцінити, чи навіть помітити, наші дари у вигляді винаходів або нашої чудової пристосованості, тоді не має нічого, що ми могли б зробити, щоб пом’якшити їх тупості. Геніальність Англії, на відміну від менших країн, говорить сама за себе” [3; 4].

Засновник Британської ради сер Реджинальд Ліпер (Reginald Leeper) у 1935 році в статті у Contemporary Review, висловився на ту ж тему наступним чином: “Ми самі з цікавістю читаємо книги, які інші пишуть про нас, та з поблажливістю відзначаємо їхні помилки в різних фактах чи рішеннях або їхню проникливість до критики; та дуже рідко буваємо роздратованими цим. Ми, можливо, смутно розуміємо, що наші звички, думки та дії найчастіше вкрай дратують іноземців, але наша незворушність залишається не потурбованою, коли вони показують їх роздратованість, та саме з цієї причини ми робимо мало зусиль, щоб щось виправити. Наприклад, критика нашої зовнішньої політики і дипломатії, яка з’являється в газетах інших країн рідко відповідає нашій власній, незалежно від того, наскільки дезінформованою ми її бачимо. Що стосується прийняття позитивних кроків для пояснення наших цілей та досягнень, ми бачимо їх

недостойними та непотрібними” [4, с.201]. Дивлячись на уривки написані цими двома авторами сьогодні, важко уявити, що йдеться про ту ж саму країну, яку ми знаємо зараз.

Хоча, після Першої світової війни (1914-1918 рр.) нездатність спробувати створити будь-який вид культурної пропаганди на користь Великої Британії в інших країнах було скоріше результатом свідомих рішень, ніж може здатися з цих цитат. Можна назвати дві сприятливі та головні причини, які не дозволяли розпочати процес будівництва культурної дипломатії. По-перше, британці не будуть розпочинати будь-яку програму, поки вони не будуть переконані, що для них це буде матеріально шкідливим, якщо вони не розпочнуть цю програму. Прикладом цього є те, що в період між двома світовими війнами, Англія не мала національного театру або державної опери, також не було виділено державних субсидій для розвитку мистецтва. По-друге, самі британці визначили узагальнююче та більш зловісне розуміння слова “пропаганда”. Інформація була не тільки обмежена, але й структурована. Багато з того, що ставало доступним до громадськості завдяки діяльності газетних власників та редакторів було спотворено і перебільшено для пропагандистських цілей. З цього, можна зазначити, що культурна дипломатія не відразу стала пріоритетним напрямом зовнішньополітичної та дипломатичної діяльності Великої Британії [5, с.12].

Таким чином, ХХ століття стало початком процесу поширення британської культури, науки, технологій та освіти, як і в середині країни, так і зовні. Для створення відповідної організації було взято за основу приклади вже існуючих установ у Франції, Італії та Німеччини, та вже на початку 1930-х Форін Офіс створив установу, яка буде пропагувати британські традиції та культуру. Засновником цієї організації прийнято вважати Реджиральда Ліпера. У 1920 році він став членом Міністерства Закордонних Справ Великої Британії, та через 9 років приєднався до Департаменту інформації при міністерстві закордонних справ, який відповідав за поширення інформаційної діяльності за кордоном. За його ініціативою були закладені основи комітету з культурних відносин, який пізніше перетворився в Британську раду.

На той час Міністр закордонних справ, Лорд Керзон, у 1919 році створив комітет для розгляду того, на скільки британський уряд спроможний, по-перше, сприяти більшому рівню солідарності серед британських громад за кордоном, та, по-друге, може поширити вплив британських ідеологій у більш загальному сенсі для сприйняття іншими націями. Цей комітет був під керівництвом сера Джона Тіллі. У 1920 році він запровадив звіт щодо роботи цього комітету, результати та висновки якого демонструють нам, ще на таких ранніх стадіях, наявність актуальних на сьогоднішній день рекомендацій. Він закликав створити школи для британських та іноземних дітей за кордоном, і пропонував, відправити експертів хоча б до Південної Америки, Китаю, Єгипту та до Константинополю, щоб вони могли звітувати щодо спроможності та ймовірних витрат на створення таких шкіл [5, с.15].

Можна сказати, що ця концепція схожа на роботу французької організації Альянс Франсез та пропонує певною мірою британський аналог цієї установи. Таким чином було запропоновано створити інститути в зарубіжних країнах, де б проводилися лекції з англійської літератури, історії та мистецтва. Йшла мова й про те, щоб створити бібліотеки й читальні зали, які б містили не тільки книги, але й провідні англійські періодичні видання. Також Джон Тілі намагався пояснити важливість створення сприятливих умов для прийому та навчання іноземних студентів у британських університетах та технічних школах. Одним словом, Звіт Тіллі послужив проектом (планом) для створення інституції, яка у майбутньому буде носити назву “Британська Рада” [5, с.15]. Але, після того, як казначейство Великої Британії не схвалило цей проект, Лорд Керзон направив його з загальним меморандумом до Кабінету Міністрів, тому що він вважав, що це справа Кабінету вирішити, чи буде звіт відкладений, або прийнятий. Проте, Кабінет Міністрів прийняв таку ж точку зору, як і казначейство, та нічого не було чути офіційно щодо цього питання протягом більш ніж десяти років.

З часом необхідність свого роду самореклами для Великої Британії, в другій половині 1920-х років та на початку 1930-х призвело до розростання декількох приватних ініціатив. В грудні 1928 року було створено Туристичну асоціацію на чолі з Лордом Дербі. Головною метою цієї організації стала спроба привернути максимальну увагу до, як ніколи, постійно зростаючого туристичного бізнесу. По-друге, він хотів налагодити просування британської експортної торгівлі через розуміння іншими Великої Британії в цілому та через британську культуру й англійські товари.

У своєму меморандумі Лорд Дербі пояснював це наступними словами: “Відвідувач, який приїжджає сюди читає наші газети, відпочиває за нашим прикладом, говорить з нашими людьми й знаходить друзів, з більшістю яких потім підтримують зв'язок... Така людина визнає спільні інтереси народів... Насправді, така людина стає послом цієї країни” [6]. Також було створено й іншу організацію All People's Association (всенародна асоціація), яка теж мала значення у сфері туризму. Вона мала статус міжнародної організації та займалася залученням коштів для реклами країн-членів.

У 1929 році Міністерство закордонних справ Великої Британії відзначило, що французький уряд виділяє на “культурну пропаганду” еквівалент у півмільйона британських фунтів стерлінгів, німці близько 300 000 фунтів та італійці лише трохи менше цього. Британські внески до будь-якої аналогічної програми у той же самий час були практично нульовими. Британський професор Філіп Тейлор зазначав у своїй першій книзі *The Projection of Britain: British Overseas Publicity and Propaganda* [7], що казначейство побачило необхідність у наявності будь-якої форми культурної пропаганди та було переконано в цьому завдяки двом іншим подіям 1929 року.

Першою з них став вхід до Департаменту інформації при Міністерстві закордонних справ молодого австралійця за ім'ям Реджинальд Ліпер. Швидко створення Британської Ради, як національної інституції, як

правило, вважається результатом енергії, драйву й виняткової наполегливості Лорда Ллойда. Але, якщо Ллойд слід віддати належне за ранній розвиток маленького комітету в 1934 році до організації з певними фінансовим рівнем та поширеними різноманітними функціями, то Ліпера часто вважають “архітектором” цього закладу [5, с.16].

Якщо в довгостроковій перспективі перехід Ліпера до департаменту інформації при міністерстві закордонних справ був найважливішою подією 1929 року, то Філіп Тейлор мав рацію, кажучи, що другою не менш важливою подією стала англійська економічна місія до Південної Америки, яку очолив англійський дипломат Едгар Вінсент Д’Абернон [7, с.139]. У своїй доповіді Д’Абернон пояснював, що за останні півстоліття Велика Британія почала брати участь у розвитку економічної долі південноамериканських республік за допомогою інвестиції мільйонів фунтів у будівництво залізної дороги, земельні та водні роботи, і, у наслідок, змогла заробити собі винятково корисну позицію, якою практично не користувалася протягом того часу. Також він стверджував, що стосовно старих, більш відомих встановлених бізнесів, британці змогли зберегти нашу позицію, але в нових починаннях та, особливо, в авіації, дорожньому будівництві та в будівництві автомобільного транспорту, вони були повністю випереджені іншими країнами. Причини для цього були надані наступні: відсутність певної кількості інвестицій та відсутність ризикованості, і “наполеглива прихильність робити те, що Велика Британія вважала належним, незважаючи на те, що Південна Америка хотіла” [7, с.139].

Таким чином, варто зазначити, що в першій половині ХХ століття процес створення та розвитку Британської Ради проходив дуже повільно, тому що на початку 1930-х років зростала глобальна нестабільність та загрози британському процвітанню, безпеці та впливу. Крах на Уолл-стріт у 1929 році призвів до Великої депресії на початку 1930-х років з величезним падінням у сфері міжнародної торгівлі, рівня життя та із зростанням рівню безробіття [8]. Але вже у 1934 році було створено організацію, якій спочатку дали назву “Британський комітет із відносин з іншими країнами” (British Committee for Relations with Other Countries), пізніше назва була змінена на “Британську Раду з відносин з іншими країнами” (British Council for Relations with Other Countries), а вже у 1936 році була скорочена до сучасної назви – “Британська Рада” (British Council).

Діяльність Британської Ради є одним з найяскравіших прикладів, де Велика Британія демонструє свій моральний обов’язок у всьому світі [8]. Існує декілька причини, чому її роботу можна вважати невід’ємною частиною сучасної та складної зовнішньої політики Великої Британії. Британська зовнішня політика і дипломатія завжди концентрувалися на просуванні безпосередньо британських інтересів та виконанні довгострокових зобов’язань поза межами держави. Дуже важливим аспектом для іміджу Великої Британії за кордоном є те, щоб її участь та присутність в інших країнах в ідеалі не асоціювалася лише з присутністю військових сил.

За часи свого існування Британській Раді вдалося інституціоналізувати стосунки з управліннями мистецтв, вченими, державними службовцями, науковими співробітниками, викладачами, журналістами, політичними радниками, і навіть військовослужбовцями через мовне навчання, професійні підготовки та підвищення кваліфікацій, творчі проекти, шкільні обміни. Через управління стипендії Чівнінг від імені Форін-офісу Британська Рада має можливість будувати відносини з 350 000 людей, які щорічно вивчають англійську мову в її представництвах в інших країнах. Вона також має доступ для здійснення чіткого профілювання більш ніж 800 000 людей, які складають іспити, організовані Радою кожного року [9, с. 81].

Варто зазначити, що Британська Рада розглядає себе як інструмент, завдяки якому стає можливим формування міжнародної довіри безпосередньо до людей та установ Великої Британії, тим самим, підтримуючи процвітання й безпеку країни. Це також дозволяє поєднати “мільйони людей і тисячі установ” з Великої Британії, заохочуючи людей відвідувати країну, приїздити на навчання та розвивати бізнес і співпрацю. Важливою частиною цієї роботи є спроба залучити майбутніх лідерів по взаємодії з Великою Британією та просування найбільш “привабливих активів” країни: англійську мову, мистецтво, освіту та їх шляхи життя і організації товариства” [10, с. 247]. Ці засоби, можна сказати, сприяють “більш глибокому розумінню британської культури”.

Проте, нові історичні події наприкінці 1970-х рр. знов поставили під загрозу можливість подальшого розвитку Ради. У Великій Британії склалася кризова ситуація в економічній галузі. Через нестримане зростання цін та збільшення кількості безробітних, взимку 1978/79 року лідери профспілок почали страйковий рух з вимогами підвищення оплати праці [11]. Це призвело до того, що в 1979 році лейбористська партія показала себе перед британським електоратом, неспроможною у вирішенні економіко-соціальних проблем. Тому, на загальних виборах у травні 1979 року перемогли консерватори на чолі з майбутнім прем’єр-міністром більш ніж на 11 років Маргарет Тетчер [12]. М.Тетчер стала найдовше правлячим британським прем’єр-міністром з самим довгим терміном повноважень поспіль з моменту правління Лорда Ліверпуля (1815-27). Вона виграла на трьох послідовних загальних виборах – у 1979, 1983 та 1987 роках [13, с.283]. Новий уряд був налаштований рішуче працювати на підставі власного розуміння того, що країна може собі дозволити. В країні почало панувати переконання в нагальній необхідності зниження державних витрат, та, що скорочення повинні бути зроблені “в усіх напрямках”, майже без усвідомлювання можливих наслідків цього процесу. Тому можна сказати, що роки 1979 та 1980 без перебільшення стали найбільш небезпечними для Ради за всю історію її існування. Проте, чиновники почали вказувати на те, що уряд може зіштовхнутися з рядом неприємностей, якщо подальші скорочення будуть прийняті, більш за тих, що вже були запроваджені у 1980-1981 роках [5, с.309].

Британська Рада реагувала відносно спокійно на ці зміни в порівнянні з такими організаціями, як, наприклад телерадіомовна компанія "Бі-Бі-Сі", але Рада почала отримувати листи з академічного світу і від членів парламенту зі словами турботи та підтримки [5; 311]. Одним з таких листів було найбільш зворушливе звернення від Генрі Мура, одного з найголовніших британських скульпторів ХХ століття, до прем'єр-міністра особисто, в якому він описав те, що Рада зробила для нього: "Рада продовжує підтримувати молодих художників так само, як вона підтримувала мене протягом останніх тридцяти років – багато хто з наших художників і скульпторів отримують достатньо підтримки та практичної допомоги від Ради, і це посилює репутацію культурного життя нашої країни (а також може принести їй дохід з-за кордону). Я впевнений, Прем'єр-міністре, що витрати на підтримку Британської Ради будуть фінансово вигідними для всієї нації" [5, с.311].

Таким чином, 1980-ті роки стали десятиріччям, коли економічний і політичний тиск спричинив фундаментальну переоцінку фінансування та управління культури і мистецтва у Великій Британії. Незважаючи на сильну підтримку державного сектору, уряду Маргарет Тетчер потрібно було, щоб організації галузі культури і мистецтва шукали нові джерела прибутку задля поповнення своїх доходів. Тому створення у 1984 році Схеми стимулювання спонсорства бізнесу (Business Sponsorship Incentive Scheme) Лордом Гаурі, стало доказом початку змін у державній політиці [14, с.81]. Ця програма, уперше, дозволяла державі надавати таку ж саму кількість коштів, як і підприємства для державних грантів, які потім розподілялися благодійною організацією Arts & Business для подальшого заохочення нової спонсорської допомоги з приватного сектора.

У 1990 році уряд країни звернувся до Ради мистецтв Великої Британії, щоб вони розробили Стратегію національного мистецтва і засобів масової інформації (National Arts and Media Strategy) у партнерстві з Британським інститутом кіно, Радою ремесла (Craft Council), Радами мистецтв Шотландії та Уельсу. За часів існування Ради мистецтв, це була перша спроба розробити скоординовану політику подальшого розвитку фінансування мистецтва [15]. Таким чином, можна сказати, що для 1990-их років були характерні фундаментальні політичні зміни та, особливо, структурні зміни в галузі культури та мистецтва. У 1992 році повторно обраний консервативний уряд вирішив заснувати Міністерство, під вплив якого підпадало б мистецтво, музеї, бібліотеки, культурна спадщина, ЗМІ, спорт і туризм, з назвою – Департамент національної спадщини (the Department of National Heritage). Потім, у 1994 році, було прийнято принципове рішення щодо передачі обов'язків і функцій Ради мистецтв Великої Британії трьом новим окремим установам: Раді у справах мистецтва Англії, Шотландській Раді мистецтв і Раді у справах мистецтва Уельсу. Це дозволило кожній нації окремо вести свої справи стосовно фінансування мистецтва та продемонструвало початок процесу децентралізації у цій галузі [16].

Також важливою подією стало відкриття Національної лотереї, яке привело нове джерело доходу для культурного сектора. Починаючи з 1994 року, Національна лотерея принесла більш ніж 20 мільярдів фунтів стерлінгів для підтримки і розвитку мистецтва, спадщини, спорту, добровільних груп, та, з недавнього часу, для охорони здоров'я, освіти і навколишнього середовища.

Новий лейбористський уряд, який було обрано в 1997 році перейменував Департамент національної спадщини у Департамент з культури, ЗМІ та спорту [17; 18]. Це було викликано тим, що уряд Тоні Блера прагнув зменшити кількість культурних закладів через засоби злиття на основі скорочення рівню бюрократії та мінімізації адміністративних витрат. Так, наприклад, Комісія музеїв та галерей та Комісія бібліотеки та інформації було об'єднано у заклад, який з 2004 року сват відомий як Рада музеїв, бібліотек і архівів (the Museums, Libraries and Archives Council). Слід відзначити створення в 2000 році Ради кіно Великої Британії (the UK Film Council), яка мала виступати в якості нового стратегічного агентства для розвитку кіноіндустрії та культури Великої Британії [18]. Фінансування цього закладу здійснювалося переважно за допомогою Національної лотереї країни, що можна вважати досить нестандартним засобом фінансування кіноіндустрії.

Британська Рада також надає глобальні суспільні блага. Наприклад, у Республіці Союзу М'янма, чверть мільйона людей використовують бібліотеки Британської Ради для доступу до мережі Інтернет без цензури, що дозволяє їм "отримати британський досвід, досвід зі свободи вираження думок у безпечному, відкритому середовищі та відчуті міжнародну культуру" [10; pag. 248]. Також, одним із яскравих прикладів зовнішньополітичного впливу Британської Ради є програма під назвою "Активні громадяни" (Active Citizens), яка була націлена на покращення міжкультурного діалогу і соціального розвитку. Цей проект стартував у 2009 році та реалізується більше, ніж у 40 країнах світу. У 2014 році він був знову поновлений і в Україні. Після оглядового візиту до Києва, представники Ради зосередилися на розробці програми, яка була розрахована на розвиток серед молоді знань, умінь і навичок, професійних компетентностей, задля сприятливого міжкультурного діалогу та вирішенню конфліктів у масштабі всієї України, насамперед на Сході країни. У цілому, програма нараховує більш ніж 5 000 розпочатих соціальних проектів, до яких було залучено близько 130 000 громадян з різноманітних держав [8]. У Великій Британії зокрема, можливо було спостерігати значне підвищення підтримки центральної державної влади в 2000-2005 роках заради вирішення попередньої проблеми недофінансування культурного сектору. У той самий час, національна лотерея почала забезпечувати помітний приплив нових грошей, що згодом змінило культурний простір Великої Британії. Але, вже у 2010 році новий уряд оголосив значні структурні зміни в системі культурної підтримки як частину заходів зі скорочення витрат, а саме зменшення фінансової підтримки на національному та місцевому рівнях. З часом, такі зміни можуть приводити до невиконання державою своїх

задач, які потім будуть негативно позначатися на інституціональному розвитку культурної інфраструктури Великої Британії.

Отже, з часом, за період XX – другого десятиліття XXI століть, британська культурна дипломатія перетворилася на складову зовнішньополітичної пропаганди і іміджевої дипломатії, а зовнішня культурна політика обмежувалася діяльністю культурних інститутів, головною метою яких стало просування англійської мови, мистецтва та культури за кордоном. Можна сказати, що культурне середовище Великої Британії зазнало значних змін у політиці та за своєю структурою саме на межі двох століть. Набагато більше змін відбулися в цей період, ніж за попередні 45-50 років. У цілому, можна відзначити, що у XX-ому столітті було зроблено великий прорив у сфері розвитку культурної дипломатії Великої Британії.

Джерела та література

1. Searching for a Cultural Diplomacy. – Berghahn Books, 2010.
2. Pigman G.A., Contemporary Diplomacy. – Polity Press, 2010.
3. Harold Nicolson, "The British Council 1934-1955", Twenty-first Anniversary Report of the British Council // The British Council – London, 1955. – P. 4.
4. Leeper R. A., 'British Culture Abroad', Contemporary Review, vol. 148. – August 1935, – pp. 201-207.
5. Donaldson, Frances. The British Council: First Fifty Years // Jonathan Cape Ltd, 1984. – 422 p.
6. Memorandum by Lord Derby, 1 august 1929, PRO, FO 395/435, P 1140/178/150
7. Philip M. Taylor, The Projection of Britain: British Overseas Publicity and Propaganda 1919-1939 // Cambridge University Press, 1981. – 369p.
8. British Council. History [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.britishcouncil.org/organisation/history>.
9. Mark Leonard, Catherine Stead, Conrad Smewing. Public Diplomacy // Foreign Policy Centre, 2002. 183 p
10. Select Committee on Soft Power and the UK's Influence -First Report // UK Parliamentary Archives, 2014
11. 1978-1979: Winter of Discontent [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://libcom.org/history/1978-1979-winter-of-discontent>
12. United Kingdom General Elections, 1979 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.worldlibrary.org/articles/united_kingdom_general_election,_1979
13. Black, Jeremy. A New History of England. Sutton Publishing Ltd, 2000. – 320 p.
14. Olivia Turnbull. Bringing Down the House: The Crisis in Britain's Regional Theatres// Intellect Books, 2008.
15. Historical perspective: cultural policies and instruments [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.culturalpolicies.net/web/unitedkingdom.php>
16. The history of Arts Council [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.artscouncil.org.uk/who-we-are/history-arts-council>
17. Andrew Ross. Nice Work If You Can Get It: Life and Labor in Precarious Times// New York University Press, 2009.
18. UK Film Council [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.gov.uk/government/organisations/uk-film-council>

Tsimbalova H. F. The origins and development of Cultural Diplomacy and the British Council in the UK: the stages of institutionalization (beginning of XX - the second decade of XXI century).

The article focuses mainly on the aspects of cultural diplomacy of the UK and process of the origins of the British Council in the twentieth century. The stages of the development of the British Council are assessed in great detail and influence of the internal political situation of the country is evaluated through the various aspects of cultural diplomacy within the British society and abroad. The article addresses the issue of promoting national interests at the regional and global levels. There are also mentioned the examples of the activities of the British Council and the use of the new technologies for the implementation of their own cultural projects in the host countries.

Key words: Cultural Diplomacy, Cultural Policy, United Kingdom, propaganda, the British Council, Foreign Policy, Margaret Thatcher, Tony Blair, Foreign Office, Cultural Relations, Image Politics.

Цимбалова Х. Ф. Возникновение и развитие культурной дипломатии и Британского Совета в Великобритании: этапы институционализации (начало XX – второе десятилетие XXI века)

В статье рассмотрены аспекты развития культурной дипломатии Великобритании и процесс возникновения Британского Совета в XX веке. Подробно рассмотрены этапы развития Британского Совета и влияние внутривнутриполитического положения страны на различные аспекты культурной дипломатии как для британского общества, так и за рубежом. Статья затрагивает вопрос продвижения национальных интересов на региональном и глобальном уровнях. Приводятся примеры деятельности Британского Совета и использования новейших технологий для реализации личных и культурных проектов в странах пребывания.

Ключевые слова: культурная дипломатия, культурная политика, Великобритания, пропаганда, Британский Совет, внешнеполитическая деятельность, Маргарет Тэтчер, Тони Блэр, Форин Офис, культурные отношения, имиджевая политика.